

SURFAŘŮV PRŮVODCE PO INTERNETU

NEBUĎ LOUTKA PROPAGANDY!

Máš zdroj? A mohl bych ho vidět?

ZDROJE

KDYŽ TO NEMÁ POŘÁDNÝ ZDROJ, NENÍ TO NOVINOVÁ ZPRÁVA

1

2

SVALOVÁNÍ VINY
A NÁLEPKOVÁNÍ
JE VRAHEM VŽDYCKY
ZAHRADNÍK?

3

VYMÝŠLENÍ FAKTŮ

DYK RÁT OVĚŘ, JEDNOU
VĚŘ!

4

MANIPULACE
OBRAZEM
NENÍ TO NÁHODOU
PHOTOSHOP?

5

HRA SE STRACHEM A EMOCEMI

DOBŘE ČLÁNKY NEJSOU
ŽÁDNĚ DRAMA!

1. Zdroje

„Máte zdroj? A mohl/a bych ho vidět?“

Znáš to už ze školy. Když děláš referát nebo prezentaci, vždycky musíš uvést zdroje. Se článkem je to úplně to samé - když není zdroj, není to novinová zpráva. Pokud se tak článek bez zdroje snaží tvářit, tak není něco v pořádku. A kdo by chtěl konzumovat něco, co není v pořádku.

Ne všechno na internetu je pravda a někdy je to tak i záměrně. Že jsi narazil na snůšku výmyslů je prakticky jisté, když jsou informace v článku nepodložené. To znamená, že autor ti něco tvrdí, aniž by při tom vycházel z pořádného zdroje.

Je zdroj přísně tajný? Je to 'věrohodný kamarád'? Nebo je to další zvláštní web, kde už ani žádný zdroj nenajdeš? Zpozorni. Pro to, co čteš, se zjevně nenašel solidní důkaz, nebo si to autor kompletně vycucal z prstu.

Jak se nenechat zmást:

- 1. Nevěř všemu.** Zdaleka ne všechno na internetu je pravda a někteří lidé mají zájem tě obalamutit. Jestli si nejsi jistý, začni směle pátrat.
- 2. Hod' to do Googlu.** Pokud je zpráva důležitá a pravdivá, tahají se o kauzu světová média. Našel jsi jen pár zmínek s tím stejným supertajným zdrojem? Takhle si propropaganda hraje na "tichou poštu".
- 3. Jdi po zdrojích, jdi po jménech.** Je podezřelý, když novinář píše anonymně. Jestli taky cituje dalšího anonyma nebo člověka, kterého nezná ani Google, tak ti nejspíš lže. Rozklikávej odkazy, hledej zdrojové stránky. Na skandální informace buď pes!
- 4. Není studie jako studie.** Může se stát, že autoři na dezinformačních webech budou vycházet z nějakých pseudo studií. I vědecké práce se dají falšovat. Proklepni si jejich autory.
- 5. Sami sobě zdrojem.** Je běžné, že dva články z odlišných serverů odkazují navzájem na sebe. Schválně to občas zkus.
- 6. Používej vlastní mozek.** Nemusíš být Sherlockem pořád, většinou stačí se jen zamyslet. Ví, co se děje v celé zemi?

Jak se to dělá špatně?

AMERICKÝ POLITICKÝ ANALYTIK POUKAZUJE NA
OBROVSKÝ PODVOD, JAK OLIGARCHOVÉ PLÁNUJÍ UKRÁST
VOLBY? VOLEBNÍ PŘÍSTROJE JSOU ZÁMĚRNĚ
PŘEPROGRAMOVÁNY

Paní, která mi tuto zprávu poslala, znám velmi dobře a za její hodnověrnost ručím. Ostatně, podobné zprávy dostávám i z jiných koutů USA.

Podobných zaručených zpráv dostává každý z nás desítky. Základem je ptát se. Jaký americký politický analytik? Mohu ho dohledat na internetu? Jeho práce, kde studoval apod.? Od které paní autor dostal toto info? Od své babičky, kolegyně z práce? Z jakých koutů USA dostává autor další zprávy? Články které nemají jasně citovaný zdroj, mlží obecnými frázemi a zakládají se na klasickém schématu jedna paní povídala, prostě nejsou kvalitní a měla by se ti při čtení takových článků rozsvítit varovná kontrolka.

Jak se to dělá správně?

FBI zkoumá další e-maily Clintonové. Ministerstvo zahraničí o tom nebylo informováno, tvrdí Kerry

Americký ministr zahraničí John Kerry nebyl kontaktován Federálním úřadem pro vyšetřování (FBI) a nevěděl o tom, že úřad obnoví vyšetřování e-mailové korespondence Hillary Clintonové. Kerry to prohlásil v neděli během návštěvy Irska. "Nebyl jsem o tom informován a nevím o tom, že by ministerstvo zahraničí bylo o cokoliv v této souvislosti žádáno," uvedl Kerry.

...

Podle televize BBC ministerstvo spravedlnosti šéfovi FBI doporučilo, aby tak neučinil.

→

Tady vidíš, jak by to mělo vypadat. Konkrétní jména, konkrétní instituce, konkrétní citace. Když budeš chtít, můžeš si lehce dohledat zdroj:

The image shows a screenshot of the BBC News website. At the top, there is a navigation bar with the BBC logo, a 'Sign in' button, and links for News, Sport, Weather, Shop, Earth, and Travel. Below this is a red banner with the word 'NEWS' in white. Underneath the banner, there is a secondary navigation bar with links for Home, Video, World, UK, Business, Tech, Science, Magazine, and Entertainment & Arts. The 'World' link is highlighted. Below the navigation bar, there is a sub-navigation bar with links for 'US & Canada' and 'US Election 2016'. The 'US Election 2016' link is highlighted. Below this, there is a logo for the 'US ELECTION 2016' featuring the American flag. At the bottom, the article title 'Clinton emails: Officials advised FBI not to reveal inquiry' is displayed in a large, bold font.

Clinton emails: Officials advised FBI not to reveal inquiry

2. Svalování viny a nálepkování

„Je vrahem vždycky zahradník?“

Realita je složitá a náš mozek se jí pořád snaží zjednodušit. Dezinformační weby toho umí využít. Propaganda je tak často jen představení komplikovaných problémů v té nejjednodušší podobě, a taky s jasným viníkem. Svět se najednou zdá černobílý: Jižní Korea je peklo na zemi, KLDK je ráj a Kim Čong-un je Bůh. A člověk nemusí chodit ani tak daleko. Oslovení “Nácek” nebo “Sluníčko” jsou taky jenom nálepky, které mají za úkol znehodnotit obě názorové skupiny.

Kvalitní články ti dávají informace, aby sis vytvořil úsudek, propagandistické weby ti ale podsouvají rovnou odpovědi. Často to dělají skrytě, skrze negativní “nálepky”, které přilepí na všechny - lidi, politiky, státy i média - s jinými názory. Zlá nálepka pro viníky, lichotivá nálepka pro hodné, a ty už z nadpisu poznáš, kdo je kdo.

Že jsou to pořád ti samí? V jednoduchosti je síla propagandy! Zvol si raději kvalitní informace a udělej si svůj vlastní názor případ od případu.

Jak se nenechat zmást?

- 1. Nový problém, nový list.** Nikdo není stále zlý, nikdo stále dobrý. Dívej se na nové události bez předsudků a hlavně si nenech nic podsouvat. Mozek máš přeci vlastní.
- 2. Vyhod'nálepky.** Kávárníci, sluníčka, fašisté? Reprezentují tahle slova skutečné lidi a názory, které mají? Dobrý článek je plný argumentů, ne hejtů.

úmysly. Chápu, že mnoho sluníčkářů to asi myslí dobře, jenže člověk musí reflektovat i realitu. Když už i švédská ministryně zahraničí přiznává, že Švédsku díky uprchlíkům hrozí kolaps, asi bude někde nějaká chyba v Matrixu...

Když už se oficiálně přiznávají vysoké počty znásilnění od přistěhovalců, opět tady něco hapruje. Když už i tajné služby Německa varují, měli by se všichni ti “pomáhači” alespoň zamyslet. Když dochází ke znásilňování dětí, žen i homosexuálů přímo v azylových centrech, mělo by se sluníčkářům rozblíkat červené světýlko v hlavě: „Neděláme náhodou něco špatně?“

- 3. Kombinuj zdroje.** Nejsi si jistý, jaké názory vůbec mají onálepkovaní lidé? Zkus si přečíst něco ze zdrojů, na které nejsi zvyklý. Znáť názor druhého, i když se ti nelíbí, je základ demokracie i pokecu s kámošem.
- 4. Pravda není vždycky uprostřed.** Neboj se obhájit/odsoudit něco, s čím ne/souhlasíš. Ověř si ale, jestli tvůj názor stojí na dobrých informacích. Nechceš přece dát své dobré jméno pod výmysly propagandy.

Fantasmagorie a lži nizozemských vyšetřovatelů: let MH17 prý byl sestřelen raketou 9M38 vypálenou systémem Buk,

Podívej se na ten titulek. "Fantasmagorie a lži"? Autor okamžitě v titulku vyvolává vinu, nálepkuje a není objektivní. V celém článku v tom pokračuje, používá expresivní výrazy, obviňuje a nedává prostor alternativnímu výkladu. Poměrně jasné varovné signály, nemyslíš?

3. Vymýšlení faktů

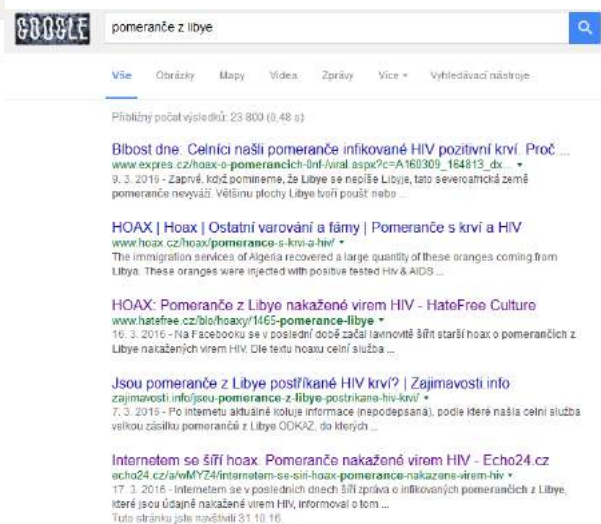
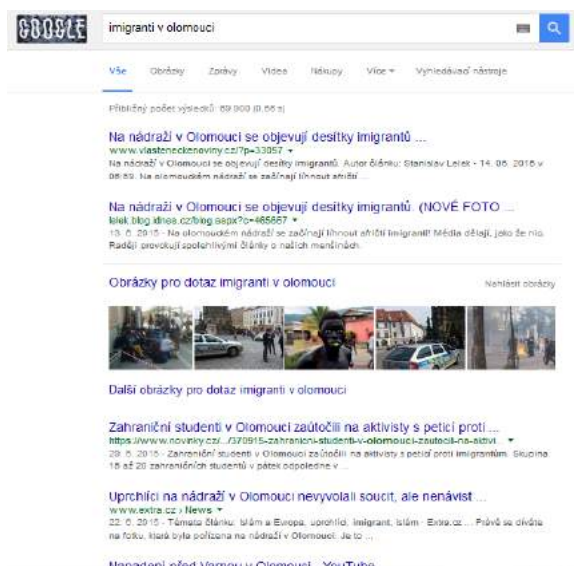
„Dvakrát ověř, jednou věř!“

V dnešním světě na internetu najdeš cokoliv - od plánů na stavbu raketoplánů po videa s koťátky. Obrovské množství informací je ale také přirozeným prostředím pro dezinformační weby. Sázejí totiž na to, že jsi zahlcený různými články a už nebudeš schopný rozlišit, kde je pravda.

Pokud tak zrovna není po ruce šťavnatý skandál, vytvoří si ho autoři propagandy prostě sami. Další takové weby a různí vyděšené lidé sdílejí tenhle falešný článek dál, až se vytvoří pořádná vlna strachu. Na světě je hoax. A který surfař, co článek ten den přečte jako stopátý v řadě, bude ověřovat, jestli je to vážně pravda?

Jak se nenechat zmást:

1. **Hoď to do Googlu.** Pokud je zpráva vážně důležitá, vždy se do toho ihned pusť velké zahraniční noviny. Schyluje se ke třetí světové? Jestli si to myslí jen anonymové na třech webech, nebude to tak horké.

2. **Ověřuj fakta.** Když tě článek něčím straší, překontroluj si čísla a fakta, která používá jako důkaz. Statistika sice nuda je, ale dá ti pravdivé údaje.
3. **Jdi po zdroji.** Nechceš hledat jinde? Zjisti, odkud čísla vzal autor. Jestli to neuvádí, nebo se ohání "tajným zdrojem", nejspíš si to vycucal z prstu. My ti teď taky můžeme říct, že v Česku žije 5 547 čmeláčích mužů.

4. Manipulace obrazovými prostředky

„Není to Photoshop?“

Jak říká jedno známé přísloví: obrázek vydá za tisíce slov. A přesně na to často spoléhají novodobí manipulátoři. S Photoshopem už dnes umí kdekdo a přetvořit si realitu k svému obrazu bohužel není nic složitého. Často navíc k manipulaci ani není potřeba fotky upravovat. Důležitou roli hraje také kontext, kde a jak se fotografie používá.

Trik je v tom, že když si tvůj mozek spojí normální informaci s hororovým obrázkem, stane se z ní hororová informace. Zmínit můžeme třeba údajnou loď plnou uprchlíků, která se měla nacházet v Itálii. Že to ve výsledku byla 25 let stará fotka plná Albánců, už nikoho moc netrápilo. Dezinformační servery pak začaly vymýšlet články s tímto obrázkem jako důkazem pravdy a hoax byl na světě.

Pokud v tobě už pohled na obrázek vyvolává silné emoce, třeba strach nebo vztek, tak si dej pozor. Dost možná se někdo v tobě snaží tyto emoce záměrně vyvolat. Proto možná vybral právě tento obrázek, pak už totiž jinak vnímáš i samotný text.

Jak se nenechat zmást:

- 1. Nevěř všemu, co se hodně sdílí.** Když se po sociálních sítích začne ve velkém šířit fotografie s nějakým třaskavým materiálem, nemusí to znamenat, že to je pravda. Je to většinou přesně naopak.
- 2. Sleduj kontext.** Když už se něco šíří, otevři si pár novinových serverů a koukni se, jestli o tom také píšou. Pokud ne, buď klidný. Regionální redakce mají větší přehled o dění než kdokoli jiný.
- 3. Ilustrační, nebo manipulační fotka?** Dezinformační, a někdy dokonce i ty “tradiční”, weby si s pravdou moc nelámou hlavu.

Islám prišiel zničiť EURÓPU. Je to hrôza a naša SMŤ !

Aktualizováno asi před 2 měsíci · Vyfoceno v Michalovce

Myslíte že by nejakého Slováka pustili napr. do Egypta, Turecka či do USA nelegálne bez víz ??? A Ešte by Vás tam ubytovali, stravovali a dali Vám aj 6 000 EUR vreckové ??? Aj na EBOLU sa už zabudlo ???!!! Veď len pred pár mesiacmi sme v správach nič iné nepočuli, len o narastajúcom počte

obetí EBOLY, Dnes si TU Afričania korzujú jak AZIATI s tabletami pred Orlojom a NIKTO žiaden strach ??? Ebola NEbola ??? Islám prišiel zničiť EURÓPU. Spamätajte sa, kým je čas! Utečenci prinesú terorizmus, zločin a znásilňovanie. Je to hrôza a naša SMŤ !

To se mi líbí · Komentář · Sdílet

Sdíleno 2.441x

To se líbí 985 uživatelům.

Loď plná uprchlíků, hrůza se žene na Evropu, apokalypsa nastane za 3, 2, 1, ... Jen škoda, že to je 25 let stará fotka z albánského přístavu Drač.

Další štvavnatá manipulace. Na nádraží v Olomouci se objevují desítky imigrantů, fotka ale pochází kdesi z břehů jižní Evropy. Takhle se poctivá novinářina nedělá.

Příklady toho, jak se to dělá správně, je v tomto případě trochu komplikované předvést. Když se nemanipuluje s obrazovými prostředky, tak obraz skutečně zastupuje to, o čem je daný článek.

5. Hra se strachem a emocemi

„Dobré články nejsou žádné drama“

Emoce jsou přirozená věc, se správně dělanou novinářinou ale nemají nic společného. Když narazíš na článek, nad kterým sebou přímo cloumáš vztek nebo strach, s největší pravděpodobností sebou někdo manipuluje.

Děsivé titulky jsou nekalé marketingové finty, jak tě vtáhnout do neexistujícího příběhu. Mají za úkol přitáhnout tvoji pozornost, aby sis přečetl třeba dokonce o hordě krvelačných koťátek, která srovnala se zemí psí útulek.

***Čtyři kočky vnikly do psího útulku a způsobily zmatek
Horda krvelačných koťátek srovnala se zemí psí útulek!***

Cítíš ten rozdíl? Titulek i obsah se dá napsat oběma způsoby. Druhý je určitě víc sexy, ale s pravdou toho nemá moc společného. Jestli je ti pravda milejší, zvol si články, které předávají informace, ne emoce!

Jak se nenechat zmást:

1. **Nádech, výdech.** Setřes ze sebe vztek a podívej se na článek ještě jednou. Která část tě zvedá ze židle? Ověř si, jestli je to vážně pravda.
2. **Podívej se po nálepkách.** Korupčníci, presstitutky nebo Sorosovi agenti? Nejčastěji jsou to negativní oslovení a nálepky, která ti drnkají na nervy.
3. **Zkus si to přečíst bez nich.** Co článek vlastně říká, když si odmyslíš nálepky? Říká vůbec něco nebo jen háže na někoho špínu? Co je jeho hlavní sdělení?
4. **Každá mince má dvě strany.** Když kvalitní média píšou zprávu, že někdo provedl něco nekalého, dají mu vždycky prostor na vyjádření. Pokud čteš něco velmi jednostranného, zpozorni, není to správně. Každý by měl dostat možnost se obhájit.
5. **V.I.P. Informace.** Některé dezinformační weby nebo samotné články působí, že ví, co se za vším skrývá. Autoři se tváří, že právě oni prokoukli celý svět a znají na vše

odpovědi. Budí v lidech pocit výjimečnosti, kvůli kterému jim mnozí věří všechno, co napíšíou.

Rusko a Čína se shodují a přináší varování celému světu: USA plánují jadernou válku!

By Redakce | říj 16, 2016 | [Print](#) | [Email](#)

Výňatek z ruských zpráv o konferenci o bezpečnosti v Pekingu. Rusko a Čína se shodují: USA plánují jadernou válku. Viktor Poznichyr, zástupce náčelníka generálního štábu ozbrojených sil Ruské federace:

Ruské a čínské ozbrojené síly spolupracují na minimalizaci nebezpečí, které představuje protiraketový štít USA. O plánech Washingtonu se dnes diskutovalo na konferenci v Pekingu. Jedno zařízení už bylo umístěno do Rumunska. Jedno se staví v Polsku. Pentagon také má v plánu umístit tyto rakety do Jižní Koreje. To vše údajně na ochranu před možným raketovým útokem ze Severní Koreje nebo z Íránu. Ale ruští a čínští odborníci se shodují na tom, že to je jen zástěrka USA. První zástupce náčelníka ruského generálního štábu říká: Raketový štít USA významně mění strategickou rovnováhu v oblasti útočných zbraní. Protože umožňuje vést preventivní jaderný úder účinněji. Skutečným cílem globálního raketového štítu USA je snížení strategického jaderného potenciálu Ruska, a pokud jde o čínský potenciál, USA získávají možnost jej zcela neutralizovat. Kromě toho lze tato zařízení použít jako skryté, účinné jednotky, kterými lze jako první vést jaderný úder proti našim zemím. Tento systém také umožňuje ničit družice pohybující se na nízkých oběžných drahách.

Krásný příklad hry se strachem a emocemi. Pokud si dáte tu chvilku práce a zkusíte si vygooglovat závěry konference, na žádném seriózním serveru nic o plánované jaderné válce nenajdete. Další problém je autor, který se v tomto případě zbaběle schovává za anonymitu redakce.

A jak vypadá kvalitní novinářská práce u stejného tématu? Takto. Podává informace, ne emoce, dává prostor oběma stranám, nezaujímá jasné stanovisko a nikomu nic nepodsouvá.

Americký raketový štít nás ohrožuje, tvrdí Rusko a Čína. 'Připravujeme protiopatření'

Protiraketový štít umístěný v Evropě má podle ruského generála Poznichira jeho zemi ohrožovat, stejně tak Čínu. Obě velmoci už proto podnikly protiopatření, které zatím nespecifikovaly. USA i NATO obvinění odmítají.

Generál Viktor Poznichir z ruského generálního štábu obvinil americké ministerstvo obrany, že vyvíjí protiraketový štít, aby Spojené státy mohly zasadit případný jaderný úder jako první. Rusko proto bude spolupracovat s Čínou v úsilí odvrátit tuto hrozbu.

O jeho slovech s odvoláním na prohlášení ruského generálního štábu informovala řada světových médií, mimo jiné například americká televizní stanice Fox News.

„Protiraketový štít výrazně narušuje rovnováhu útočných zbraní,“ řekl generál Poznichir. „To umožňuje plánování účinnějšího preventivního úderu. Ruští vojenští experti jsou proto přesvědčeni, že Spojené státy usilují o získání schopnosti beztretně zasáhnout raketami kteroukoliv oblast na světě, včetně Ruska a Číny,“ dodal ruský generál na středeční bezpečnostní konferenci v Číně.

Washington podle něj počítá s tím, že zasadí první odzbrojující úder. Potom pomocí protiraketového štítu sestřelí všechny zbývající rakety nepřítele vyslané v rámci odvetného úderu. Rusko a Čína přijaly v reakci na americký protiraketový systém protiopatření, jejich povahu ale blíže nespecifikovaly.

Podle ruského generála ze sebe země hostící části amerického systému udělaly „rukojmí nevypočitatelných amerických činů“.

Vedení Severoatlantické aliance i Bílý dům na svou obranu zdůrazňují, že má systém sloužit obraně evropských států proti hrozbám z Blízkého východu nebo Severní Koreje, nikoliv proti Rusku.

Protiraketový štít má podle ruského generála ohrožovat Rusko a Čínu (ilustrační foto)

Foto: [Reuters](#)